

швидше, постійно оновлювати свої знання і вміти швидко змінювати навички в своїй професії, щоб досягти успіхів в діяльності компаній в цілому. Не можна заперечувати той факт, що штучний інтелект, дата центри, хмарні обчислення, новітні ІТ технології і розробки, можливості автоматичного водіння потягів в недалекому майбутньому можуть створити нове середовище, новий всесвіт. Керівництво компаній галузі, завдяки прямому партнерству з винахідниками стартапів та спеціалізованими постачальниками технологій, нарощують цифрові можливості підпорядкованої організаційної структури. Новітні технології впроваджуються задля покращення якості обслуговування пасажирського та вантажного напрямку перевезень, використовуючи віртуальну реальність, інтелектуальні транспортні системи та штучний інтелект.

Залізнична галузь – це глобальний сектор світової економіки. Залізничні підприємства інтенсивно конкурують не тільки між собою, але і з іншими видами пасажирського та вантажного транспорту, особливо в напрямках вантажоперевезень. Країни активно співпрацюють для розширення залізничних мережних сполучень. Це говорить про те, що залізничний сектор стає все більш глобальним, що призводить до збільшення обсягів та необхідності адаптування транспортної діяльності у швидкі терміни. Нові тенденції, виклики та сфери можливостей зумовлюють стійкий розвиток у галузі залізничних перевезень, ведуть до зростання обсягів пасажирських та вантажних перевезень, отримання вигідних пропозицій для покращення своїх мереж та провокують володіння значною часткою світового ринку.

ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПРОДОВОЛЬЧИХ СИСТЕМ

Япун Л.М., доктор економічних наук, професор,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8576-2543>

Завдання науки управління сферою харчування в умовах повосенного відновлення полягає у забезпеченні продовольчої безпеки, аналізі росту кількісних показників, розробці механізму взаємодії суб'єктів ринку з метою визначення закономірностей розвитку економічних систем сфери харчування. Бажаним орієнтиром для більшості країн стає модель соціально орієнтованої

економіки, яка принципово змінює співвідношення індивідуальних та суспільно організованих форм життєдіяльності людини, включаючи її харчування.

Дослідження господарських і виробничо-економічних систем та механізмів їх функціонування у сфері харчування показали, що суспільний сектор не став пануючим не лише у споживанні, але й за деякими видами харчових продуктів навіть у їх виробництві. Суспільне виробництво, в цілому, уявляє собою численну сукупність взаємопов'язаних економічних систем, кожна із яких має свою історію і власні закони еволюції та розвитку. Узагальнюючи погляди зарубіжних та вітчизняних економістів, запропоновано класифікацію економічних систем розподілених на основні види – суспільно-економічні формації, господарські системи, виробничо-економічні системи та їх організаційно-правові форми з урахуванням специфіки окремих секторів сфери харчування.

Аналіз домашніх та суспільних форм господарювання показує, що вони по своїй суті є багатопрофільним виробництвом, де продукти праці мають подвійне призначення і використовуються як у формі предметів споживання, так і засобів виробництва і виконують декілька функцій одночасно, що вносить певний елемент невизначеності в розподіл сукупного багатства, споживчих вартостей на засоби виробництва та новоствореного продукту.

Стан функціонування системи управління господарськими системами сфери харчування дає підстави стверджувати про необхідність їх концептуального оновлення (розвитку) на основі використання комплексної методики організаційного проектування із суміщенням різних підходів та ознак структуризації цілей і функцій. При цьому теоретичну і прикладну розробку активно-випереджальних, а не пасивно-констатуючих систем управління сферою харчування із застосуванням методології системного та стратегічного підходів має бути спрямовано на досягнення синергетичного ефекту узгодженої взаємодії контурів державного регулювання та мікроекономічного управління в умовах ринку.

Стратегічною концепцією державного регулювання розвитку сфери харчування пропонуються довгострокові регіональні програми повоєнного відновлення та здорового харчування населення, підвищення конкурентоспроможності господарських систем-організаторів харчування, розробленню яких має передувати ретельний моніторинг рівня конкурентоспроможності галузей, секторів і виробництв секторів сфери харчування та окремих продовольчих систем.

Організаційно-економічний механізм реалізації регіональної програми розвитку сфери харчування являє собою сукупність інституційних, організаційних, економічних, соціальних та інших інструментів і засобів державного впливу на формування конкурентних переваг вітчизняних підприємств у пріоритетних галузях та секторах сфери харчування. Продовольчі товари, що виробляє аграрний сектор, харчова промисловість, а також склад основних видів продовольчої сировини, доцільно привести у відповідність для цільового управління розвитком окремих секторів сфери харчування. Зміна пріоритетів значимості продуктів харчування має йти в напрямку першочергового забезпечення людини здоровою їжею відповідно до розумних потреб, тобто пріоритетними є соціальні інтереси, а не отримання прибутків корпорацій. Соціальні цілі повинні переважати над економічними, а сферу харчування слід розглядати як природно-соціально-економічну багаторівневу систему.

В стратегії нарощування душевого споживання продовольчих товарів та досягнення нормативного рівня, необхідно враховувати вплив фактору зовнішньоекономічної діяльності щодо відкритості внутрішнього ринку та його захисту. Доцільно стимулювати виробництво на експорт продуктів харчування з високою доданою вартістю, а для внутрішнього ринку робити ставку на екологічність та нові функціональні продукти.

Слід ввести терміни рівень, якість та вартість харчування та на їх основі формувати дві підсистеми - продукти тваринного та рослинного походження, а їх співвідношення вважати нормативним, що має забезпечити збалансованість харчування по найбільш цінному тваринному білку, вуглеводах та жирах. Баланс тваринного та рослинного типу харчування доцільно пов'язувати з численними факторами природно-кліматичного, етнічного, релігійного, демографічного та психологічного характеру. На основі проведених досліджень запропонована система оцінних показників структурного аналізу споживання продуктів харчування, яка включає три групи показників – забезпечення білковими продуктами, рівень досягнення інтегральних норм споживання продуктів тваринного та рослинного походження, показники стану інфраструктури сфери харчування.

Література:

1. Яцун А.М. Управління підприємствами сфери харчування населення: теорія, методологія, практика. Харків : ХДУХТ, 2016. 334 с.